

UČITELJSKI TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsacega meseca, in stane vse leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema uredništvo. — Naročnina in oznanila pošiljajo se založništvu v Milic-ovo tiskarno v Ljubljani.

Štev. 20.

V Ljubljani, 15. oktobra 1882.

XXII. leto.

Učiteljska zborovanja v Ljubljani.

I.

Občni zbor „Národne šole“.

(V 4. dan septembra t. l. ob 6. uri zvečer v čitalnični dvorani.)

(Dalje.)

Izmej učencevih učnih pripomočkov je najvažnejša pisanka, in to po vsej pravici. Pisanka je zrcalo učencevih čednosti, a tudi učiteljevih spretnosti, njegove marljivosti in sposobnosti, njegovega jezikoslovnega delovanja, njegovega leposlovnega okusa in sploh njegove vzgoje; zato so se šolniki vzlasti v zadnjem desetletji raznim načinom poganjali za osnovo vsakovrstnih lepopisnih, spisovnih in številnih zvezkov, tako da je trgovina danes preplavljena ž njimi. In kar šolniki niso izumeli na tem polji, spravila je konkurenca na svetlo. — Da je pri takih okoliščinah posameznim učiteljem, ki imajo vsak svoje nazore, težavno, odločiti se za jedno ali drugo vrsto teh izdavanj, se umé samo po sebi.

Vsaka dežela ima svoje posebnosti kakor v naravnem istotako tudi v tej zadevi; vzlasti vlada v linijamentih nebrojna razlika.

Kako zanimivo bi bilo, da bi ob priliki kake šolske razstave imeli od vsake kronovine posebej na ogled postavljen „tableaux“ raznih pisank za ljudske šole sè potrebnimi linijamenti. Hrvatje, Čehi, Poljaki, Tirolci, Lahi, vsi imajo svoje odlikujoče se izrednosti, katerih pa tudi celovkupno ne odobravajo; jeden je za to naredbo, drug za drugo, kakor je to tudi med nami.

Kar je prijatelj „Národne šole“, večina je zadovoljna z našimi pisankami; to trdim, ker nismo od nobene strani pritožeb čuli; ako pa po svoji današnji razpravi vzbudim kritiko tudi najnepovoljnjejšo, potem mi bode jako ljubo, da izvem vendar jedenkrat odkritosrčno sodbo, ki naj stvar v prihodnje v splošno zadovoljnost zboljša.

Gledé na število ljudskih šol na Slovenskem, osobiti pa na Kranjskem, štelo bi naše društvo lahko dvakrat, trikrat toliko članov, kakor jih zdaj šteje. Ker jih večina ni pri nas, torej mora vzrok biti ta, da jih društveno delovanje, vzlasti pa kakovost naklonjenega šolskega blaga ne zadovoljuje. Gotovo je marsikateremu iz mej vas, gospoda moja, prišla na ušesa kaka graja; zato najljudnejše prosim, da se take tožbe na korist dobre stvari danes prijavijo in da se prav živahno za dobro stvar potegneta.

Da je društvo „Národna šola“ stopilo na borišče, kjer se je raznel še zdaj trajajoč boj za prednost šolskim pisankam, in si za se ustanovilo blago s slovenskim licem, vzrokov je imelo dovolj, in dovolite mi, častita gospoda, da se ozrem nekoliko na početek in razvitek tega podvzjetja.

Usojam si, da bodem delovanje društvenega odbora tem načinom opravičil in občno mnenje učiteljev o tej zadevi na prid društva modificiral.

Ko sem prva leta svoje prakse učiteljeval, sem si samo v svojem delokrogu prizadeval, vzlasti kar se tiče pisank, nekak red vpeljati. Ta red je imel vselej dober vspeh. Založništva šolskega blaga pa takrat niso imela tacihi samoučil, ki bi me zadovoljila. V občie so bile razširjene take pisanke, kakor so še dandanes razširjene po kramarjih na deželi. Marsikaj je bilo videti na ovitkih takratnih pisank, kar bi se ne smelo otrokom v roke dati. Zato sem v letnem sporočilu Idrijske šole to stvar očitno grajal. Tudi „Uč. Tovariš“ je ponatisnil ono razpravo o pisankah in lepopisji. Odsihdob sem si vedno prizadeval zastran pisank nekak red napraviti.

Vsako leto sem po Ljubljanskih trgovcih skušal posredovati pri fabrikantih, da bi se na svetlo dale slovenske pisanke po nizkej ceni, čedne in od dobrega papirja. Fabrikantje so Ljubljanskim založnikom stavili take pogoje, katerih brez materijalne škode ni bilo vzprejeti. Ko sem videl, da s posredovanjem stvar ne najde ugodne rešitve, obrnil sem se sam do fabrikantov in našel sem v g. Grubbauer-ji v Lincu prijaznega in požrtvovalnega podvzetnika. Z njegovo pripomočjo smo spravili na svetlo naše pisanke in skušali zajeziti razprodajo slabega kramarskega blaga. Na učiteljih je bilo, da se ta naklep „in optima forma“ izvede.

Pa le deloma se je to doseglo, ker so nazori učiteljev bili zeló navskriž, kakor so še dandanes. Ta neugodnost nas ni strašila, in društveno podvzetje je čedalje več prijateljev pridobilo. Vspeh, katerega smo po izdavanji Grubbauer-jevih pisank dosegli, je pa ta-le:

1. Pisanke so od dovolj trdnega, nepremočljivega in neprozornega papirja, t. j. da pisave druge strani ni videti na prvi strani.
2. Vsaka vrsta teh pisank ima svoj stalen, poseben barvan ovitek, kar na šolski red najboljše vpliva.
3. Je cena vsakemu zvezku samo 1 kr. na drobno; kdor jih naroči več vkup neposredno od fabrikantov, dobí jih ceneje.
4. Kdor jih jemlje pri društvu, dobí jih razun po znižani ceni še nekaj brezplačno za revne otroke.
5. Po teh pisankah je pomanjkanje pisalnega orodja v ljudski šoli odstranjeno.
6. S temi pisankami more učitelj brez lastnega požrtvovanja obdarovati pridno deco in pospeševati marljivost.
7. To tudi pridno hojo v šolo pospešuje, ker se deca ne more izgovarjati, da nima samoučilnih pripomočkov; umeje se, da more imeti učitelj kaj zaloge od „Národne šole“.
8. Veče razširjanje in večia razprodaja omogoči tudi več brezplačnega obdarovanja, ker je Grubbauer v tem obziru res velik nesebičen dobrotnik.

V dokaz temu navedem samo to, da je Grubbauer naklonil „Národni šoli“ v dveh letih 4400 raznih pisank, vrednih nad 40 gold. Iz tega razvidite, slavna gospoda, da ne delamo za Grubbauer-ja zaradi kake dobičkarije, temuč zgolj iz hvaležnosti, katera nam še posebne koristi donaša.

Tudi z gospodarstvenega stališča moramo toplo priporočati ta fabrikat.

Naša dežela je revna, in štedljivost bodi naša prva skrb. „Nur nobel und fein“ ne more biti gaslo našim revnim ljudskim šolam. Niti bogatejše kronovine se ne drže tega načela. Gornja Avstrija n. pr. ima gotovo srečnejše národno-gospodarstvene razmere, a vender se merodajni krogi in strokovno časopisje poganjajo za zmerne potrebščine. V tej kronovini je skoro izključljivo razširjen Grubbauer, ki tudi tukaj zdatne darove pri-naša na korist národne izomike, in „Glasilo Gornje-avstrijskega učiteljskega društva“ piše

o Grubbauer-jevih pisankah: „Was die Qualität dieser Hefte anbelangt, so haben dieselben in keiner Hinsicht die Konkurrenz mit den übrigen zulässig anerkannten Heften zu scheuen; Papier und Liniamente sind gleich vortrefflich“.

Ako kdo gospodov kaj družega misli, prosim, da se oglasi. Jaz bi najraje videl, da „Národna šola“ vsacemu vstreže.

Grebenec: Jaz bi samo toliko omenil, da bi bilo dobro, ko bi na dotičnih zvezkih bili napisi v národnem jeziku, a na zvezkih, katere delí „Národna šola“, naj bi to napisano bilo, da bi potem učitelji vedeli, katere pisanke so od „Národne šole“, ter bi jih tudi več upotrebljevali; samo treba bi bilo skrbeti, da bi bil papir dober.

Lapajne: Ne bodem vas dolgo nadlegoval, samo toliko omenjam, da je bilo taci pisank v národnem jeziku užé dovolj, in le pomislite, koliko smo časa potrebovali, da smo to dobili! Take pisanke priredil je že pokojni profesor Lesar, Grubbauer, Grandauer, Stegnar, Winiker, pa tudi jaz. Izbor je tedaj dosti velik. Dogovorimo se tedaj zdaj n. pr. za Grubbauer-jeve pisanke, papir na teh pisankah je jako trden. Učitelji te pisanke lahko prodajajo po 2 kr., tudi bi mogli dobiti 2 pisanke za 2 kr. To bi bil v šoli nekolik korak, ko bi dobre pisanke dobili po 1 kr. Ko že o pisankah govorim, prinesel sem eno tako seboj, katero je mogoče po 1 kr. prodajati (pokazuje tako pisanko). V Pragu, pa tudi po vsej Češki prodajajo se že pisanke po 1 kr. Kako koristno bi bilo to za našo mladino in sploh za naš národ!

Čenčič: Gledé napisa „Národne šole“, kateri se je nasvetoval, da bi imel stati na pisankah, omeniti mi je, da „Národna šola“ nima svoje fabrike, da bi to na pisanke postavljala. Ona bi mogla za to reč le štampil imeti, pa tudi to bi preveč posla dajalo. Sicer pa tega sploh ne bo treba, če so le pisanke slovenske in za dobre spoznane.

Žirovnik: Ako mi, kolikor mogoče, take zvezke v narodu širimo, jaz mislim, da bo to najboljši napis. Po 1 kr. pisanke prodajati bo pa zeló težko, to gospodje, ki so na deželi, dobro vejo. Pri nas so 3 trgovci užé prodajali pisanke po 2 kr., naenkrat nam je prišlo, da ne smemo taci pisank kupovati — tudi nemških ne. Jaz sem svojim učencem sam pisanke preskrbel in sem rekel, da bom za dobiček kupil peres. Prvo leto je bil tak vspeh, da sem imel 5 gold. izgube. Revnim otrokom sem od srca rad zastonj pisanke delil; od boljših kmetov otroci so radi plačevali. Dogodí se tudi, da otrok večkrat ne pride v šolo, ako vé, da je v šoli tisti dan naloga, a oče mu za pisanko denarja ne dá. Nemarneži se pa tudi na ta način večkrat goljufije privadijo, ker od staršev preveč denarja za pisanke zahtevajo. Krajni šolski svét naj bi pisanke založil in skrbel, da otroci pisanke zastonj dobivajo. Tako manipulacijo bi jaz priporočal. Jaz bi ta predlog stavil, da „Národna šola“ Grubbauer-jeve zvezke naročí, ker so res izvrstni; okrajni šolski svéti naj pa za ostalo skrbijo; na vsaki način pa bi bilo želeti, da pisanke sami delimo. Če bo kdo imel preveč pisank, naj jih pošlje v Tržič, tam zeló potrebujejo národnih zvezkov.

Prvosednik: Še bi jaz o tej reči nekoliko rad omenil. Blago, za katero se poganjamo, je res priporočila vredna stvar, kakor je tudi g. Žirovnik rekel. Grubbauer daje te zvezke nam — naj to mej nami ostane — za 15% ceneje, kakor javnim trgovcem. Trgovci draže računajo. Mi jih nikdar ne plačamo po 95 kr. ali po 1 gold., temuč nas 100 stane 66 ali največ 72 kr. Samo enkrat, ko smo jih manj naročili, so nas stale 100, 80 kr. Trikrat smo do 4000 zvezkov zastonj podelili. Mi nikakoršne kupčije s pisankami ne moremo začeti; kdor je prijatelj národnega našega društva, je tudi prijatelj slovenske mladine (Tako je! Živijo!), in vsak tak bo skušal mladini koristiti. Grubbauer pri svojih pisankah nima skoraj nič dobička; njegovo blago je pa povsod razširjeno, njemu je le več do časti, kakor do dobička. In zdaj so ti zvezki še ceneji, ker je dal na zadnjem strani tiskati prirodopisne slike, katere ga tudi dosti troškov stanejo, vsaka veljá do

40 gold. Mej tem časom je pa še prepoved udarila od ministerstva, katero je take pisanke s podobicami prepovedalo — tedaj za Grubbauera škoda še večja. Kar se pa tiska tiče, mi ne moremo Grubbauer-ja prisiliti, da na omenjenih zvezkih našo firmo tiska, sami pa te reči ne moremo v roke vzeti, ker denar našega društva v ta namen ne zadostuje. Tudi politički odnošaji niso ugodni za take napise na zvezkih. Kdor ima národno srce, ta tudi dobro vé, kje se dobra stvar dobí. S tem, mislim, da sem stvar dovolj razjasnil in da dotičnemu g. govorniku vstrežem, dam na glasovanje njegov predlog in prosim gospode, ki so za to, naj bi se tiskalo imé „Národne šole“ na zvezkih, naj roké vzdignejo. (Ta predlog ne obveljá.)

Tudi gledé peresnikov smo stvar na boljše ukrenili, ker z novimi peresi vsak boljše piše, a z škatljami, ki smo jih kupovali po 20—30 kr., nihče se ni okoristil. Grubbauer tudi taka peresa daje prav po ceni in dobre. Če pa hočete, da vam druga peresa dajemo, pa jih bode te manj dobivali. (Glasovi: kaj je pa s svinčniki?) Zdi se mi, da so premajhni, bo treba večih.

Še imam nekoliko besedi spregovoriti gledé risank. Zdaj imamo risanke od Grubbauer-ja, ki nam jih daje po 2 kr. Že več let sem mislil, da bi se za prvi in drugi razred rabile prav po ceni risanke. Že takrat, ko sem se z Grubbauer-om o tej reči pogovarjal, rekel mi je, da je to težavno, a vender je napravil take risanke, v katerih je precej dober papir in ki so po 1½ kr. Ako to odobrujete, potem bom posređoval, da se napravijo tudi risanke s slovenskimi napisi, pa bo „Nár. šola“ le take naročevala. Če pa tega ne odobrujete, potem mu bodem odsvetoval, naj tacih risank ne napravlja.

Grebenec: Tablice naj se napravijo, vsaj one zadostujejo v 1. in 2. razredu.

Žirovnik: To zopet ne stóji, kar g. Grebenec pravi, ker po osnovi moramo v ljudski šoli že v drugem letu risati, in v tem letu se že risajo kvadrati; to pa na tablicah ni mogoče, ker otroci brišejo.

Grebenec: Začetno risanje so po postavi predpisavne vaje. V viših razredih se še le začénja pravo risanje. Če je pa že v drugem letu risanje v zvezkih, potem pa ni vredno kaj tacega sklepati.

Žirovnik: Moram še nekaj spregovoriti, ker g. Grebenec bi mogel reči, da naukovne osnove ne poznam. Otroci, kateri na tablicah dobro rišejo, tudi risanke lahko imajo. Prvega pol leta je na tablicah lep opis, za računstvo se tudi pisanke upotrebljujejo, zakaj bi tedaj otroci tudi risank v teh letih ne imeli? V ostalem je to malo važna stvar; glavna je stvar, da se risati naučé. Toliko v razjasnenje.

Tomšić: Samo toliko bi omenil, da je tukaj razgovor, kakšne risanke bi Grubbauer naredil. Tù tedaj ni razgovor, kaj da je začetno risanje. Učitelji pa lahko samo sprevidijo, ali jim je mogoče risati z otroci na zvezkih v prvem ali drugem razredu, ter se po tem tudi lahko ravnajo. Ker je pa sploh priznано, da bi Grubbauer take risanke prav dobro naredil, bi jaz priporočal o tej zadevi konec debate.

Žirovnik: Še samo eno opazko — gosp. Tomšiću, ki misli, da ni prav, da smo se tukaj gledé tega malo vzprejeli. Jaz pa mislim, da tudi taka razprava spada simkaj.

Prvosednik: Prosim, gospodje, ki ste za moj predlog, da se take risanke pripravijo, blagovolite vzdigniti roké. (Vzprejeto.) Zdaj pridejo posamezni predlogi.

Žirovnik: Bral sem v „Učit. Tov.“, da bi bilo jako dobro, ko bi se dogovorili gledé društva, ki bi izdajalo slov. spise. Danes nas je tukaj precej udov zbranih, tedaj bi se lahko o tem posvetovali. „Nár. šola“ po §. 2. točka d. pa že ima neko tako pravico.

Praprotnik: Ta važen predlog je poslal učitelj Vrtovec. Zdel se nam je tako važen, da smo ga djali na jutrašnji dnevni red. Jaz mislim, da se bode to vprašanje jutri v „Slov. učit. društvu“ obravnavalo, in če bo potreba, ga bode mo pa „Nár. šoli“ odstopili.

Prvosednik: Predlog g. Žirovnika gre na to, da bi „Nár. šola“ tudi po §. 2. točki d. skušalo delovati o národnem šolstvu. Dozdaj ni bilo za to priličnega časa. „Národna šola“ dozdej ni v ta namen svojih novcev upotrebljevala. — Zdej pride na vrsto volitev odbora.

Čenčič: Jaz bi nasvetoval, naj ostanejo dozdanji odborniki.

Prvosednik: Jaz bi za svojo osebo želel, da ne. Gosp. Močnik je opešal. On, žalibog, zapušča svoje dozdanje stanovanje, za katero naj mu bode v imenu „Nár. šole“ izrečena srčna zahvala. Kam bodemo zdaj „Národno šolo“ djali? Jaz nimam prostora za njo, tedaj kam ž njo? Gosp. Stanonika ni pa nikdar bilo na posvetovanje. Želeti bi bilo, da se samo taki volijo, ki v Ljubljani stanujejo. Vršijo se volitve, in izvoljeni so skoraj enoglasno v odbor: Feliks Stegnar (predsednik), Andr. Praprotnik (podpredsednik), Matej Močnik (tajnik in blagajnik), Ivan Tomšič, France Praprotnik, Jan. Borštnik, France Govekar, Hen. Podkrajšek in A. Žumer.

Društvene račune bojo pregledali gg. Podkrajšek, Čenčič in Kovšca.

S tem smo današnji dnevni red sklenili. Iskreno se vam zahvaljujem, da ste imeli toliko potrpljenja. Skrbite vsak po svoji moči, da društvu „Národni šoli“ dosti prijateljev pridobite. Bog vas poživi, da se zdravi in srečni zopet vidimo!

Žirovnik: Gosp. Stegnar se tudi dosti trudi za prospeh tega našega društva, in po pravici zasluži, da mu zakličemo iskreni „Živijo“, in da ga prosimo, da tudi zanaprej kakor dozdej skrbi za to društvo.

Prvosednik: Bodite preverjeni, da bodem delal z isto voljo kakor dozdej na blagor domovine. (Živijo!)

Ogovor pri 25letnici ljudskih učiteljev v Šmartinem pri Kranji v dan 6. septembra 1882.

(Jos. Levičnik.)

Velecenjeni gospodje tovariši! Predragi mi sobratje!

Mej novostmi, ki so jih mnogi omikani stanovi zdanji vzprejeli v vrsto svojih stalnih navad, je obhajanje desetletnic, petindvajsetletnic, petdesetletnic itd. — Kar se mej slovenskimi učitelji, in menda tudi mej učitelji drugih národov naše mogočne Avstrije dozdej ni še čulo, vrši se danes: zbrani smo tù mnogi sobratje, ki delujemo na častnem polji učiteljstva in národovega izobraženja že celih petindvajset let. Lepi čas, redki čas je to, dragi moji! — Četrtrinka stoletja šla je mimo nas v morje večnosti. Dovolite, da spregovorim o tej redki, za nas vse tako častni in veseli priliki nekoliko besed! Najpred, menim, spodobi se, da se zahvaljujemo vsem onim dragim gg. sobratom, ki so prvi sprožili blago misel tega shoda. Potem pa zakličem iz dná prijateljskega srca: Pristrčno mi bodite pozdravljeni velecenjeni gg. tovariši, predragi mi sobratje, ki ste s prihodom svojim pokazali, da znate po vrednosti ceniti redko doživljeno priliko, ter da dokazete, da opasuje nas vez iskrenega in resničnega prijateljstva.

Dovolite, da k temu pozdravu dodam še nekaj besed! Čujte! Govoril bodem o tistem reku, ki se kot dedščina nekdanjih poganov še tolikokrat čuje tudi naše dni, o reku namreč:

„Bogovi kogar so črtili:
Učitelja so ga storili!“

Predragi! mogoče, da je ta rek ugajal načelom nekdanjih poganov; — mi krščanski učitelji se ne strinjajmo z njim! In zakaj ne? Odgovor: zato, ker je že davno ovržen in zavržen. Ovrigel ga je učenik vseh učencov, Zveličar sveta sam; ovrgli so ga: cerkev, država, roditelji, učitelji sami, in poslednjič vsi blagosrčni in miločutni ljudje. Naj poskusim le s kratkimi besedami to dokazati,

a) Zuano je, da je bil Zveličar poseben prijatelj otrok in mladine. Z edinimi besedami: „Pustite malim k meni!“ je on ovrigel poganski pregovor; ob enem pa nekako posvetel učiteljski stan, in storil ga prijetnega.

b) Ovrгла je poganski rek tudi cerkev. Ona gotovo ne želi in ne prizadeva nikomur krivice; in če izročuje ona učiteljem cvet svoj, nedolžno mladino, v vzgojo, je to za nje le častno znamenje, kolike upe stavi ona v učiteljstvo. In kako veliko plačilo obéta ona učiteljem po smrti, znano je: „da se bodo namreč svetili ko zvezde“.

c) Poganski rek ovrгла je dalje tudi država. Ona ima oblast in moč, da varuje podložnikom njihove pravice; da skrbi za njihov blagor, ter za razvitek in razširjanje omike in raznovrstnih véd. V doseg poslednjega pa ji stoji ravno učiteljstvo na strani. Ako torej država prepušča mladino svojih národov učiteljem v vzgojo, in jih tudi primerno plačuje za njihov trud, ne more se kratko malo govoriti drugače, kakor da tudi ona polehkava učiteljem njihov stan, in jih spoštuje.

d) Dalje ovrgli so omenjeni rek tudi roditelji. Navadno ljubijo oni otroke kot punčico svojega očesa; poučevati sami v potrebnih védah pa jih pogosto ne morejo; torej prepuščajo ljubčke svoje šolam v vzgojo. Ako bi bil učiteljski stan tako zaničljiv in zavržen, kakor ga obsoja poganski rek, gotovo bi mu le malokateri starši prepustili svoje otroke v vzgojo in pouk. Ker so pa prepričani ravno od nasprotnega, zato tudi dobri starši učitelje v resnici ljubijo, spoštujejo, za nje pogosto molijo, in so jim za njihov trud iz srca hvaležni, kar pokažejo pogosto tudi v dejanji. Djal mi je nekrat neki vdovec, čigar otroke sem učil: „Noben človek mi na sveti še ni storil toliko dobrega, kot vi“. Ali take besede niso za učitelja častna zaupnica in sladko plačilo za njegov trud?

e) Ovrgli so dalje poganski rek učitelji tudi sami s tem, ker si oni navadno svoj stan zvolijo sami; nihče jih vanj ne sili.

f) Zametujejo poslednjič omenjeni rek vsi blagosrčni in miločutni ljudje, naj si bodo visocega ali nizkega stanú. Vsakdo se z nekakim veseljem in ganjenim srcem privabljenega in naklonjenega čuti nedolžnim otročičem; kako bi se potem zamoglo trditi, da take, ki jim je vedno živeti v mladinskih krogih, „črtijo bogovi!“ Človeku tedaj, ki je ta poganski rek izustil, lahko se reče čez stoletja: Mož! ti si lagal; in kdor za taboj govori, tudi laže! Da! — laže!

Tem dokazim, s katerimi se, — tako menim, — strinja velika večina učiteljev, in gotovo tudi neučiteljev, naj dostavim še nekaj. Čul sem namreč užé včasih katerega reči: „Ko bi prišel še desetkrat na svet, ne bi hotel več biti to, kar sem“. Ako bi utegnili tudi kaki učitelj tacih misel biti in tako govoriti, naj mi dovoli, da ga smem vprašati: zakaj ne? Ako bi dobil morda na to odgovor: „Le škoda, da si že nad 25 let učitelj, pa še zdaj ne veš in ne čutiš, koliko ima človek jeze, nevolje, truda in tisoč zopernosti z nepokojno, nepokorno, neubogljivo, zanikerno, lenojezično in neukrotljivo šolsko mladino!“ Vse dobro in res, dragi moj! — a imam pa vender tudi še za to odgovor. Čuj ga:

Vsled nesrečnega padeca v raji je Bog zapretil vsem stanovam: „V potu svojega obraza jedel bodeš svoj kruh!“ Brez trpljenja tedaj ni noben stan in noben človek. Že stari pregovor pravi: „Vsak stan ima svoje težave“. In kako res je to! Poglejmo n. pr. rudokopa. Enako krtu mora riti pod zemljo, iskaje si zaslužka in ljubega kruhka; in noben trenutek ni varen, da bi se zemlja ne zgrudila nanj, ter zagrnila ga živega v strahoviti grob. In ratar? Od ranega jutra do poznega mraka se vùn in vùn potí in trudi, in vender včasih komaj toliko prisluži, da sebe in svoje slabo preživi. Tako torej tudi učitelj ne more zahtevati, da bi ga v njegovem stanu nikoli ne zadelo nič žalega ali neprijetnega. — Po pregovoru ima pa vsak stan tudi svoje prijetnosti. Gospodje sobratje! ako se ozremo po preteklih 25 letih učiteljstva okrog sebe, ugledamo marsikakega bivšega

učenca, ki je dosegel v tem ali unem stanu čast, veljavo, spoštovanje, imenitnost, premoženje itd. Morebiti so jim ravno naše spodbude in uki k temu pripomogli. In če ni bilo povsod in vselej toliko sadú, kolikor je bilo našega truda, nas vsaj pri tem tolaži vest, da tega mi nismo krivi.

Ko se pa ozrem nazaj v preteklih petindvajset let, užali se mi pri srci, ker v duhu ugledam marsikako od britko-grenkih solzá poroseno gomilo, ki je zagnila v teku teh let marsikakega našega dragega učiteljskega sobrata. Upajmo, da se nad njimi izpolnujejo besede našega pesnika:

„Blagor mu, ki se spočije, — V črni prsti v Bogu spi;
Lepše solnce njemu sije, — Lepša zarja rumeni!“

Ohranimo, dragi moji, te ljube svoje ranjke sobrate po besedah pregovora: „Ljubezen veže čez meje groba“, v blagem spominu, in priporočujmo se jim, naj prosijo za nas, da bi tudi mi srečno končali tek svojega življenja in dospeli v ono rajsko domovino, kjer ni truda, pomanjkanja, težav in solzá, ampak večni blagor, sladka zadovoljnost, nekajeni mir, neminljivo veselje.

Ko tedaj nastopimo drugo četrtinko stoletja našega delovanja pri šolstvu, zakličem vam, predragi gg. tovariši in sobratje: Pogum, srčnost, marljivost, neutrudnost in neustrašenost naj nas spremlja na našem daljnem potu skoz življenje. V spomin Vam pokličem besede mojega bivšega součenca, ranjkega Lavantinskega gosp. kaplana Antona Olibana, ki je pel:

„Bratje! dan je s'cer pekoč,
Vender delajmo na moč,
Bo nam v grobu lehka noč!“ —

Opomnim vas dalje izreka največega in najbolj slovečega slovenskega pedagoga, ranjkega Lavantinskega milostl. gosp. knezoškofa Ant. Mart. Slomškega: „Delajmo in potrpiamo, saj traja le kratko; kratko ni dolgo; dolgo pa tudi ne večno!“

Da! predragi mi gg. sobratje in tovariši, upno korakajmo naprej pod krili mogočne Avstrije in skrbljivim varstvom slavnega presvetlega cesarja Franca Jožefa I., pa tudi v zavetji katoliške cerkve in njenega poglavarja! Živila!

Novice

pa

Dr. Janez Bleiweis.

XXXI. 1873. „Božični prazniki so pretekli, — al cvetke, ki jih še zmirom nahajamo na vrtilih, žalibog, da se ne skladajo s tem, kar pogrešamo ravno v Božičnem času o političnih naših razmerah. Namesti da bi mogli prav iz srca veseli biti v spominu na oni milosti polni čas, ko so angelji mirú se zibali nad svetom in peli: „Slava Bogu v višavi in mir ljudém, ki so blagega srca“, čujemo dandanes le žalostne glasove, da ne smé mir biti med narodi, kajti ona prevzetna stranka, ki le gospodovati hoče vsem narodom, sramotiti hoče sveti nauk Izveličarja našega o svobodi, enakosti in bratinstvu vseh narodov. Če pa tudi letošnji Božični prazniki niso še vsadili cvetlic mirú in sprave na političnem polji, vendar zarad tega v svojih pravicah dandanes še zatirani narodi Avstrije ne obupajo, marveč o zavésti svojega prava trdno zaupajo na — veselejši Božični čas! Radi se udamo previdnosti Božji — a ne udajmo se sili nemčurstva (7.)! S to Bleiweisovo se vjema tudi novoletnica Česka: Novo leto smo nastopili sicer brez veselega poguma, toda nikakor ne potrtega srca i. t. d. (18. 19).

Spisal je dr. J. Bleiweis v jedenintridesetem tečaju n. pr.: „Uš na trtnih koreninah. Podúk, kako naj se ravná z živino, da ne zbolí, in kaj naj storí gospodar,

kadar mu zbolí. Turška goveja kuga se nam bliža. Gospodarji pozor! Iz ces. postave zoper govejo kugo l. 1868. O reji kuretine. Čemu so postave na korist kmetijstva, ako se ne izpolnujejo. Zboljšanje zemljišč. O sirarskih družbah. O Švicarskem sirarstvu. Kaj storiti, če se živina po porodu ne iztrebi, kakor bi moralo biti. Kaj storiti, da omet na zidovji dobro drži. Na planinah se mora in se dá veliko zboljšati. Na čast stoletnici krompirjevi. Društvo za stavbe in zidanje na Kranjskem in v sosednih deželah. Živinska kupčija, nje težave in goljufije, in kako jim v okom priti. Zopet o uravnavi zemljiškega davka po novi postavi. Jabelka hraniti. Kam hočejo naši svilorejci pridelane kokone prodati. O potrebi zavarovanja klaje in pa žita, dokler je v slami. Gospodarji! čas je misliti na mlatilnice. Zakaj nektero popolnoma dorašeno drevo vendar ne rodi. Kako naj bi se sršeni (brenceljni) iz konj spravili. Ktera goveja živina je lepa. Napake mleka pri goveji živini. Pomoč zoper netopirje itd.“

O véliki politiki in posebej o volitvah naravnost v državni zbor pišejo mnogi sostavki: Slovanstvo in Nemštvo (po Ost u. West). Španija, Francija, Avstrija (po Vaterl.). Kaj imamo pričakovati od volilne reforme. Volilna reforma od druge strani ogledana. Začetek nove dobe v Avstriji. Poglavitne odločbe nove postave za direktne volitve v državni zbor. Slovenci na Kranjskem. Poziv k volitvam po novi postavi. Gospodom trgovcem, obrtnikom in rudarjem iz Slovenije, iz izvrševalnega volilnega odbora itd. O stranki pravice ali pravni stranki v Avstriji. Kaj je naloga državnopravni stranki („Zaupanja je treba, poguma in delovanja! Nič nas preplašiti ne sme. V boji se pokaže, kdo da je mož; kdor sam obupa, temu se ne zgodi krivica, ako je pogubljen“). Ozir na volitve („Neugodni izid volitev naših na Slovenskem ima mnogo nauka v sebi . . . Kratkovidni mladi so, namesti utrditi edinost, seme razpora sejati začeli: sejali so veter in želi so zdaj vihar . . . Eno pa nas tolaži v vseh britkostih, in to je, da imamo Hohenwarta za poslanca. Ko bi ne bili staroslovenci Kranjski nič družega storili za narod slovenski in za Avstrijo, piše Glas Goriški, kakor to, da so postavili Hohenwarta za kandidata in potem ga tako mojstersko spravili v državni zbor, zaslužili so si že s tem zahvalo vse Cislajtanske opozicije“). Kako bivši minister dr. Schäffle pojasnuje politiko ministerstva Hohenwartovega (101—116). Finančne homatije na Dunajski borsi (Krach — rèsk in trèsk borsni). Palacky in Makušev o Avstriji. Slovenci (sp. Makušev) itd.

O domačih stvareh je znamenita obravnava o nepostavnem imenovanju deželnega šolskega svétnika v deželnem zboru. O najnovejših prekucijah učnega jezika na Kranjskih srednjih šolah (maslo Wretschko — Fickerjevo). Omika in pot do nje („najprej v maternem jeziku . . . Še le po naučenji tujega jezika ga učiti za njegov stan potrebnih vednosti, to se pravi s cerkvijo okoli križa hoditi, a ne s križem okoli cerkve“). — Največi križ delali so mu Mladoslavenci ali Narodovci. Tem je kazal resnice na pr.: Mlado- in Staroslovenci (236). Krogotók Mladočehov (411). Nesramne zvijače Narodovcev (230. 231). Dr. Zarniku v poduk („Z imenom napadenega poštenjaka vred se zapiše tudi imé njegovega obrekovalca, kakor tudi največi hudodelnik sloví po svetu, ako napade kako imenitno osebo. A Bogme! da taka slava je žalostna. Privoščimo jo vso . . . koteriji v Slov. Narodu in v nemčurskem Tagblattu“ . . . 326). — „Kako kratke politične modrosti so politikarji Slov. Naroda, priča to, da si hočejo lastne hruške péči s perfidnimi pretvezami, da vsi tisti, ki ne trobijo v piškavi rog „Naroda“, so se izneverili slovenskemu programu! Starodavni slovenski program: „Za vero, dom, cesarja“ ostane nam in vsem našim nepremakljivo vodilo. Pod to zastavo se borijo tudi za vse to, kar Narodovci, in so se borili že davno pred njimi; al tudi bramba pravic svete naše vere in vsega, kar je ž njo v zavezi, je nam ostala v programu. Narodovci pa so jo eskamotirali iz svojega

— in se drznejo zdaj celó kričati, da smo mi se izneverili slovenskemu programu!! Ker poguma nimajo, svoj program tako določno svetu oklicati kakor Tagblatt in drugi listi enake baže, iščejo nepoštenih pretvez. Žalostna majka Slovenija (197)!"

Iz prijateljskega srca so mu zložili se: 22) „Spomini in črtice iz življenja barona Antona Zoisa“ v Novic. 170—173 ter potem v Letopisu (l. 1872—73) Matice Slovenske (str. 151—8): „Baron Anton Zois“. Spisal dr. Janez Bleiweis. — Vesel preslavlja XXVletnico cesarja Frančiška Jožefa (l. 49); al — kakor o Božiču — pisal je pomenljivo o Velikonoči (127): „Izveličar naš je prestal britko trpljenje in zmagonosen od smrti vstal, v katero so ga obsodili ljuti judje, rekši, da je šuntar in zapeljivec ljudstva. Sveti ta spomin Gospodovega vstajenja obhajajo kristijani o velikonočnih praznikih: to je velečastni pomen velike noči! — Ako s stališča velike te dogodbe krščanstva se ozremo Avstrijanci na to, kar se v državi naši godí že nad 10 leti, je pač upravičena želja vsacega domoljuba, da bi v Avstriji že enkrat konec bil političnih bojov in političnega trpljenja in da bi po pomirjenih in zadovoljnih narodih svojih Avstrija obhajala vstajenje vseh narodov k ravnopravnosti! K ravnopravnosti — pravimo; kajti ogledimo mnogoletne boje od kakoršne koli strani, jedro jim je narodnost, kteremu se je po letu 1867 pridružil še boj za pravo katoliške cerkve. Na uni strani Litave si prilastuje Magjar gospodstvo nad drugimi narodi, na tej strani pa Nemeč, in povsod se od te srani proklamuje „Confessionslosigkeit“. Menda so posebno Slovani in vzlasti mi Slovenci prestali že toliko štacijonov križeve poti in tudi Judežev že imeli toliko, da res živo hrepenijo po pravici in miru! Al še nas čakajo hude borbe. V žalostnem tem položaji nas tolažijo le nepozabljive besede cesarjeve: jaz hočem mir imeti med mojimi narodi!“ Spolnile se bodo, to je gotovo; al le po novih borbah, kterih imamo pričakovati, a ne se vstrašiti jih, kajti v politiki večidel mora vse privojskovano biti. Naj protivniki Slovanov na Českem kakor na Slovenskem in drugej ljudstvu narodne njihove voditelje popisujejo za šuntarje in zapeljivce ljudstva, ljudstvo se bode spomnilo, da še celo naš Gospod in Izveličar je moral trpeti take psovke, kako — da bi se narodnim voditeljem kaj tacega očitati ne smelo!“

V tem pravem duhu vabil je na naročbo za prihodnje leto: „Novice nastopijo svoje 32. leto; to pač je častna zaupnica, s kakoršno se celó malo časnikov v Avstriji more ponášati. To zaupanje ohraniti si tudi vprihodnje bode živa skrb vredništvu . . . Čeravno Novice kot tedenski list političnega polja ne morejo obdelavati obširno, ga obdelujejo vendar toliko, da bralci njihovi vse, kar se važnega po svetu zgodí čez teden, na kratko rečeno po njih zvedo! Ker njih program, ki so ga prve razvile na Slovenskem, ostane nepremakljiv „za vero, dom, cesarja“, pripravljene so kakor dozdej na neprestali boj s puhlim liberalizmom in poganskim brezverstvom. Trdno prepričane, da za vero katoliško, Slovenijo in Avstrijo pridejo še huji časi memo sedanjih, ne bodo se strašile nobene borbe za svoj program, zanašaje se na pomoč velike večine naroda našega in podporo prijateljev naših dopisnikov, katerim ob enem tukaj srčno zahvalo izrekamo za prijazno njihovo dosedanjo pripomoč (416).“

XXXII. 1874. „Nemški centralisti so po novi volilni postavi dosegli to, kar so nameravali — večino imajo v državnem zboru, in zopet so gospodje oni, ki imajo za seboj le manjšino narodov Avstrijskih. To je nenaravno . . . Tak državni stan ni zdrav . . . Ustavoverci so fanatiki, od katerih ni pričakovati, da bi se poboljšali . . . Če nismo gospodarji v Avstriji, naj gre Avstrija rakom žvižgat!“ Tako resnično govori (str. 3) v spisku: Avstrija še zmirom na cedilu.

Sicer je priobčil dr. J. Bleiweis v dvaintridesetem tečaju n. pr.: „Kdaj je bolje krave molsti: ali predno se jim klaja poklada ali med tem ali po tem. Kozé, ko-

zice ali osepnice. Državne ali cesarske založnice. Zdaj, gospodarji Kranjski, pozor (o zemljiškem davku)! Le pametno, da si pri kužnih boleznih več ne škodujemo, kakor koristimo. O cenilnih zadevah še nekoliko. Kar je postavno, to zahtevajte brez strahú od okrajnih cenilnih komisij. Lugaste solí dobro gnojilo. Razstava v Parizu. Žalostni nasledki dualizma postav o Turški goveji kugi itd.“ —

O véliki politiki govorijo na pr. spisi: Glas Nemca iz severne Amerike za Bismarkovo brezversko organizacijo sveta. Berite in mislite! — Kako je Bismark, sovražnik kristjanske vere, l. 1849 mislil in govoril o verskih zadevah (37). Bismark in pa véliki škof Ledohovski. Bismarkov švindél (244). Šaljiva stran verskih postav. — Prašajte Italijane: kaj je svoboda? Bosnija in Avstrija. Dalmacija in Bosnija. Nekoliko o našem dramatičnem društvu. O zemljiškem davku. — Interpelacije — nič drugéga („Stara pesem je že, da je našemu parlamentarizmu ta- in unkraj Litave najvažnejša stvar, najpotrebnejše delo — verske postave, kajti ž njimi se po mnenji liberalcev in tudi naših svobodomiselnih slovenskih (?) poslancev tolažijo žalostni, sitijo lačni, napajajo žejni, oblačijo nagi; sploh bo po teh postavah v Avstriji kmalo vse dobro! Pa ne, da bi se kdo smejal“ 166)! — Ovađuhi ali špiceljni v Avstriji — od kodi in od kedaj so („Birokracija, večidel v Metternichovi, pozneje v Bachovi šoli izučena, zna liberalno govoriti, kazati se ljudoljubno, a ravná povsod absolutistično, po svoji volji“ . . 171). — Servilizem v dobi svobode (182). „Tagblatt je naš članek o servilizmu tako zasklel, da ga je skoro vsega prestavil in ga v sobotnem listu po svojem prežvekal. Po svoji navadi se huđuje nad Novicami, a tega jim ne dokaže, da niso resnice pisale. Z zabavljanjem se pa nič ne dokaže. Mi toraj ostanemo pri tem, da je v Avstriji zlasti liberalna stranka najbolj servilna ali služna (193)“. — Palackijev zagovor. Državnopravna opozicija in omahovalna stranka (po Reform.). — Šole bolehajo in gnijo! — Novice svojim prijateljem gledé na volitve v Kranjsko kupčijsko in obrtnijsko zbornico (378). —

Pritožbe ljudi v sedanjih časih (čez nravnost propalo, neizmerno visoke davke, vojne, šolske postave, pomanjkanje duhovnov, čez časnikarstvo . . Zakrivil novjšegni liberalizem . . 315). Kako sodijo pametni politikarji najnovejše izjave mladoslovencev in mladočehov (po Reform. 251). Novice so rekle, da med Narodovci in nemčurji ni bistvenega razložka, ker imajo oboji enake principe; razložek je le še formalen, da namreč oni slovenski, a ti nemški govoré v svojih zborih in pišejo v svojih časnikih, sicer se pa njihova načela popolnoma vjemajo (210).“ „Bobnati se mora, je Vošnjakovo geslo . . Če človek bobna in le bobna, se jame ljudem norec zdeti in le otroci še za njim deró (264)“. „Koder Vošnjakovci hodijo, tam trava ne raste (221)“. Sloga: Bodimo složni, Slovenci, — Sloga jači, nesloga tlači (388—399). — Bridko zgodovinska so dr. Bleiweisova pisanja: O slovensko-nemškem delu Wolfovega slovnika (Navratil-Levstik . . 222—299), ktera se pa menda ne sprejamejo bodočemu slovarju v predgovor!

„Novice nastopijo 33. tečaj . . obseg, načela, kakor so bila 32 let . . . ne zane-marjaje slovenskega slovstva in šolstva . . po svojem programu pripravljene na boj z lažnjivim in puhlim liberalizmom in poganskim brezverstvom, kakor dozđaj, tako tudi v prihodnjem letu, v katerem, ako nas vsa znamenja ne motijo, bosta konec vzela oba (402). Vabilo na naročbo Novic za l. 1875 ponavlja se sklicujemo se na oglas v 50. listu, in slovó jemaje v starem letu od prijateljev svojih, želimo naši pravični reči veselejše novo leto, kakor bilo je preteklo. V to pomozí mili Bog pod geslom sloge vseh političnih strank Avstrijskih, ki stojé v taboru federalizma, kateremu korenika je nepreklicljiva oktoberska diploma od leta 1860! —

D o p i s i.

Iz Štajerskega. A) C. kr. dež. šol. svèt. V sejah v dan 4. in 24. avg. l. 1882. so se na ljudske šole imenovali: nadučitelj: Iv. Gartler (iz Neuhofa) v Stubenberg, Vilj. Kanzian (iz Riegersburga) v Gleichenberg, Sim. Kropelj (iz Stoperc) v Monšberg, Jur. Schofhalter (iz Eisenerza) v Heimschuh in Jos. Weiss na dekliško šolo v Celje; — učiteljem: Fr. Bračič v Št. Vid pri Planini (do zdaj prov. tam), Iv. Fasst (iz Rottenmann) v Irdning, Fr. Ferner (iz Admonta) v Johnsbach, Jos. Lasbahar (iz Prožina) v Črešnovce, Mih. Ratej (iz Ljubnega) v Novo Štifo, Sim. Volc v Dobje (do zdaj prov. tam) in Jos. Ceilshofer (iz Spod. Polskave) v Št. Jur. v Slov. Goricah; — za podučitelja: Jul. Grossauer v Irdning. — Na dalje se je vzelo na znanje poročilo nadzorovanja dež. meščanske šole v Voitsbergu, ljudskih šol v šol. okraju Arnuškem in obrtniškega nadaljevalnega tečaja v Knittelfeldu, odposlali so se g. ministru za uk in bogočastje predlogi za nameščenje nekaterih učit. služeb na Graških srednjih šolah, dovolilo se je ustanovljenje kmetijskih nadaljevalnih tečajev v Št. Florijanu pri Doliču in v Šmarji na Pickelbachu in razširjenje ljudske šole v Grosswilfersdorfu; odobrilo se je ustanovljenje tretje učiteljske službe v Elizabetški dekliški šoli v Gradci, kakor tudi nadučiteljske in podučiteljske službe na novi šoli v Globoki pri Brežicah ter se dovolil še nadaljni odpust Graškega ljudskega učitelja And. Kaltenegger-ja, kot vodja od Graškega pomočnega društva vzdržanega učnega in vzgojnega zavoda.

V seji v dan 31. avg. 1882. l. poročal je dež. šol. svèt o predlogu za nameščenje učit. službe na gimnaziji v Leobnu, vzel na znanje poročilo nadzorovanja ljudskih šol v šol. okraju Marijino Celje, dovolil Viljelmuni Pirkhert, da sme po pokojni Rozaliji Pirkhert prevzeti privatni učni in vzgojni zavod v Gradci pod pedagogičnim vodstvom Avguste Hoffer še nadalje imeti ter je pritrnil odločitvi nekega okr. šol. sveta, v kateri se je reklo, da nadučitelju, kateremu se je podelil naslov »ravnatelj« ni dovoljeno pisati »šolsko ravnateljstvo« namesto »šolsko vodstvo«. — Na ljudske šole so se imenovali, za učitelje: Sim. Reithofer (iz Pucha) v Hallthal, A. Taschler v Arndorf, Jos. Mixner (iz Packa) v Graden in Vil. Dumat (iz Lassnitztza) v Baierdorf. — Učitelj Fr. Golob od sv. Trojice pri Ptuji (r. 1830) dal se je vsled lastne prošnje v stalni pokoj.

B) Društveno življenje. V dan 11. in 12. sept. bil je v Gradci občni zbor štaj. učit. zveze ob enem z odprtjem permanentne razstave učnih pripomočkov. Navzočih je bilo nad 200 učiteljev in učiteljic. Kakor vsako leto, počastilo je učiteljski zbor tudi letos mnogo raznih zastopnikov in drugih gospodov. Navzoči so bili letos med drugimi župan dr. Kienzel (pozdravil učitelje v imenu mesta), deželni odbornik Pairhuber (pozdravil jih v imenu dežele), namestnijska svetovalca Schiessler (pozdravil v imenu ces. namestnika) in Zeidler, dež. šl. nadzornik Al. Rožek, podžupan dr. Bayer z mnogimi obč. odborniki, ravnatelj realke Noč, mestnih šol. nadzornik Trunk, contreadmiral Breisach, kanonik mons. Hebenstreit i. dr. *) — Razpravljalo se je o sledečih vprašanjih: a) »Vzgoja k nravni prostosti«, poroč. Vladař; b) »stališče štajerskih učiteljev k dnevnemu časništvu«, por. Camuzzi; c) s katero pravico smejo def. podučitelji starostne doklade zahtevati«, por. Pröll. Za uvod glavnemu zboru pa je bil govor g. prof. dr. E. Hoffer-ja (roj. Slovenca): »Črtice iz življenja čemerljev«. — Za glasilo učit. zveze določila se je tudi zanaprej »Paed. Zeitschrift«. — »Mariborsko okoliško učit. društvo« je zborovalo dne 3. avg. Društvo je čestitalo svojima zasluženima udoma gg. Rošker-ju in Mikložič-u, ki praznujeta letos svoje četrdeseto službeno leto. G. Kovačič je poročal o brošuri: »Der Culturstaat, die Volksschule und der Lehrerstand«. G. Koprivnik govoril je slov. »O čutilih in skrbi za nje«. Društvo se je izreklo zoper predruugačitev uč. društev v smislu severo-vzhodnega štaj. učiteljskega društva. — Učitelji Slovenjgraškega, Marenberškega in Šoštanjskega okraja so imeli v dan 31. avg. v Slovenjgradci svojo uradno konferenco. Na dnevnem redu je bilo: a) Jezikoslovna obravnava berila »das Vaterland«, por. A. Otter; b) jezikoslovna obravnava berila »Mladini« (Drugo berilo), por. J. Troha; c) kakov pomen imajo šolski izleti za pouk in vzgojo, por. Fr. Hernauss; d) o pisalno-bralni metodi, por. Al. Seidler; e) o računanju na srednji in zgornji stopnji, por. J. Barlè; f) učitelj kot zdravnik, por. Ivan Trobej. Pri konferenci je bil tudi okr. glavar g. Fr. vitez Finetti.

C) Premembe pri učiteljstvu. G. Jak. Marin (iz Ijutomera) def. poduč. v Brožice; g. Lohmer (iz Ptuja) v Pöllau; g. Fr. Kocbek (marib. uč. prip.), poduč. v Žavec; g. A. Sabukošek (marib. uč. prip.) podučitelj v Braslovče; gdč. Barb. Höchtl (iz Graškega

*) Tako zanimajo se povsod na Štajerskem za učiteljstvo. Kako pa je bilo v dan 5. sept. t. l. v Ljubljani? Pis.

ž. učit., nekdanj marljiva sodelovalka »Vrtec-a«) zač. učiteljica v Braslovče. G. Gab. Majcen (iz Lichtenberga) za podučitelja na c. kr. vadnico v Maribor.

D) Raznoterosti. Ko je bil dr. G. A. Lindner, nekdanj profesor na gimnaziji v Celji, pozneje ravnatelj učiteljsišča v Kutnigori, imenovan za profesorja na novo češko vseučilišče v Pragi, poslalo mu je Celjsko učit. društvo v dan 24. avg. t. l. čestitko, na katero je prijazni nam gospod lepo odgovoril in nas spodbujal k daljnemu vztrajnemu delovanju v naših idejah. Zadnja (26.) štev. Graške »Paedag. Zeitschrift« prinaša, prisiljena od vodstva Celjskega učit. društva, preklic onih natolcevanj o našem društvu, o katerih sem v svojem zadnjem dopisu poročal. V urednikovi opómnji k zdanjemu preklicu se on skuša oprati, a »aus dem Schafspelze ragt die Wolfsschnauze heraus.« *)

Tone Brezovnik.

Iz Konjic. Učitelstvo Konjiškega in Šmarijskega okraja je imelo svoje letno uradno zborovanje v Ločah v dan 24. avgusta 1882. l.

Zborovanja se je udeležilo 32 učiteljev in 4 učiteljice. Razun drugih gostov počastil je tudi c. k. namestnijski sovétnik in okrajni glavar Celjski g. Ferd. Haas konferenco sè svojim pohodom. Zborovanje je otvoril okrajni šolski nadzornik gospod Vincenc Baumgartner točno ob 9. uri predpoludnem. Predno se je prešlo na dnevni red, pozdravil je gospod nadzornik navzoče ter omenil hvaležnosti do postavodajalca presvetlega cesarja. Na to vstanejo vsi in trikratni krepki »Živijo« se razlega po sobi. Po dokončanej volitvi zapisnikarjev (g. S. Cvahte in gđe. M. Triller) in po prebranih ukazih in razglasih višje šolske gosposke, poročal je g. nadzornik o stanju tukajšnjih šol. Kakor se je pri nadzorovanji prepričal, so šole v teh okrajih dobre, kajti na dveh je našel prav povoljen vspek, na ostalih se je poučevalo z malimi izjemami povoljno. Potem sta nastopila zaporedoma gospoda Josip Smolè in Ljudevit Tribnik. Prvi je obravnaval slovensko pesmico »Mladini«, drugi pa nemško berilo »Zvesti streže«. Oboje beril se je obravnavalo s posebnim ozirom na izobraževanje stavkov in pravopisja.

O računanj na srednji in višji stopnji govorila sta gospoda Franjo Jurkovič in Svoimir Šetinec. — Gospod Josip Dobnik je razlagal o pisalno-bralnej metodi. Posebno zadovoljil je poslušalce sè svojim učnim poskusom, katerega je res prav dobro izvršil. — O učiteljevih dolžnostih v šoli z ozirom na telesno zdravje učencev — poročal je gospod Ivan Klemenčič dokaj obširno in jedrnato. — Debat so se udeleževali gospodje: Blenk, Cvahte, Klemenčič, Teran, Leitgeb, Serajnik in drugi. — Zborovanje se je vršilo v najlepšem redu. Predmeti so se obravnavali večinoma v slovenskem jeziku. Pozornost je vzbudila neka učiteljica noseča ovratnik z velikonomškimi barvami. Ali je s tem nameravala pokazati svojo ljubezen do Avstrije ali kaj družega — to mi ni znano — a to vem, da je občno mnenje med tukajšnjimi učitelji, da strankarska demonstracija ne spada v uradno učiteljsko konferenco. Zborovanje se je končalo ob 7. uri zvečer.

Iz Senožec. Pri slednjem občnem zboru »Národne šole« razgovarjalo se je tudi o tablicah, ki naj bi se rabile pri pouku v naših učilnicah. G. Močnik pri tej priliki mej drugim pravi: »Jaz sem bral, da so užé za šolsko porabo iznašli bele tablice in da so te boljše od črnih«. — Take bele tablice videl sem jaz v Tržaški razstavi, kjer jih je na ogled izpostavil nekov fabrikant — če se ne motim — iz Češkega. Delo je prav lično in solidno. S kakšnim uspehom pa se uporabljajo pri nas v Avstriji te table v šoli, mi ni znano; pač pa sem čital, da jih rabijo z vrlim uspehom po nekod na Nemškem v národnih šolah, vzlasti v Bavarcih in na Saškem. Poskus torej velja! Žal, da si nisem zabelézil iména firme, ki je ta učila razstavila. Morda pa za to imé kdo drug izmej č. bralcev — kolegov vé?**) Ako je temu takó, potem naj ga izvoli v jednem prihodnjih listov »Tov.« objaviti!

One gosposde kolege pa, ki znabiti še -le nameravajo iti v razstavo v Trst, s temi vrsticami opozarjam, naj nikar ne zamudé, ogledati si najnovejše te šolske ploščice! Vsaj Tržaška razstava — pri vsej svojej raznoličnosti in lepoti — itak nima preveč izloženih rečí, ki bi se odnosno tikale šolstva!

A. G.

Iz Prema. (Učiteljska konferenca.) (Dalje in konec.) *d)* Na vrsto pride gosp. nadučitelj Zarnik, obravnovaje razna šolska spričevala. Tà se je po daljši razpravi mnogo nasvetovalo. Obvelja pa:

*) Prav žal nam je, da se je ta dopis zakasnil in da so zastareli tudi nekateri razpisi učiteljskih služeb. To kaže, da bi bilo primerno, ko bi »Tov.« po večkrat izhajal, kakor izhaja do zdaj. *Uredn.*

**) Tudi mi smo videli te znamenite ploščice v razstavi. Če se ne motimo, zove se ta firma: „Erste Schiefertafelfabrik von Hein. Blummer in Asch (Böhmen)“.

Uredn.

1. Namenu zadostuje, da se šolska naznanila mej šolskim letom le dvakrat napišejo in staršem v razvid oddajo, t. j. konec prve in konec druge polovice šolskega leta.

2. Obrazci za vsakovrstna spričevala naj bi se v toliko izpremenili, da se more vanje čas šolanja popolnoma razvidno vpisovati; tam naj bi se nahajal pasus mesto star, rojen i. t. d.

3. Odpustnice naj bi se tako uredile, da bi se moglo vanje razred in oddelek ter pridnost otrokovo popolno razvidno vpisovati.

4. Gospod okrajni nadzornik želi, naj bi se v izpustnicah kraj šolanja popolnoma izpuščal, ker več otrok dostikrat ljudsko šolo na raznih krajih obiskuje, a vseh teh krajev se pa v tako spričevalo staviti ne more.

K 4. točki nasvetuje Pernè, naj bi se za Vipavsko dolino velike počitnice pričénjale z dnevom 31. jul., a končavale se pa z dnevom 15. septembrom. Mercina ta nasvèt iz praktičnega in krajnim okoliščinam primernega stališča krepko zavrača, čemur pridruži se tudi g. Trost. G. Adlešič nasvetuje, naj v tej zadevi vse pri starem ostane. Zadnjič govori še g. Pernè. Nasvètov se noben ne vzprejme. Dalje poroča g. nadučitelj Požar o času velikih počitnic za Pivko; navaja gledé tega (velikih počitnic) ministerjalno določbo, ter ignorira v ta namen vse krajevne razmere. Dalje krene jo pa tudi nekoliko na stransko pot, katera se z obravnavo o počitnicah strinjala nij. — Slednjič obveljá nasvèt, naj bi bile počitnice na ljudskih šolah skoz cela dva meseca, kot je imajo srednje in visoke šole, ter naj c. kr. okrajni šolski svèt s porazumljenjem krajnih šolskih svétov čas za velike počitnice krajnim razmeram primerno in pravično na korist ljudstva določuje.

K točki 5. poroča gospodičina Steiner, učiteljica na Razdrtem, v lepej in gladkej slovenščini o vrednosti domačih nalog njihovem namenu in vpljivu na pouk in vzgojo mladine. Poročevalka rešila je svojo nalogo v splošno zadovoljnost vseh konferentov izredno dobro in pohvalno tembolj, ker jo je reševala v milem materinem jeziku iz pravega pedagoškega stališča, kar ravno se od njenih sovrstnic po deželi le redko kdaj čuje. Vzorni vzgled! Želeti je, da bi se to poročilo v »Tovarišu« ponatisnilo. *)

K 6. točki poroča g. Kavčič o stanu okrajne učiteljske bukvarnice v Postojini; njeni stan je prav ugoden tako gledé denarstvenih razmer, kakor tudi se v njej nahajajočih knjig.

Nasvétuje, da se za bukvarnico kot lastnina kupi nov hektograf, katerim bode se veliko pisarskega dela prihranilo; nasvèt ta bil je enoglasno vzprejet.

Dalje poroča g. Pernè o stanu Vipavske okr. učit. bukvarnice; stan njeni je gledé raznovrstnosti knjig prav povoljen, ne pa tako gledé gmotnega položaja, ker ima nekoliko soldov deficita.

G. nadzornik nasvétuje, da se gospodom: dr. Doxatu v Gradci, učitelju Gradiškemu v Senožečah in pa c. k. adjunktju Stuhec-u v Vipavi izreče zahvala za podaritev raznovrstnih knjig okrajnima bukvarnicama v Postojini in Vipavi.

Konferenca izreka vsem trem gospodom iskreno zahvalo. Volita se še dva pregledovalca bukvarničnih računov.

Po nasvètu podpisanega, da naj bukvarnici oskrbuje v Postojini in v Vipavi dotično učiteljsko osebje imenovanih dveh štirirazrednic, ter naj stalni odbor pri starem ostane, bile so k tej točki dnevnega reda ob enem tudi zadevajoče volitve dovršene.

K točki 7. Volita se dva zastopnika učiteljstva v c. k. okrajni šolski svèt za prihodnjo šestletno dobo; kot taka izvoljena bila sta gospoda: Franjo Mercina iz Goč z 26 in pa Martin Zarnik iz Trnovega z 21 glasovi. Živela naša nova zastopnika!

K 8. točki nij bilo nobenih posebnih posameznih nasvetov. Le g. Požar je na drugem mestu bil spregovoril nekoliko besed o veronauku in ponavljalnicah.

G. nadzornik javi konferenco kot dovršeno; se zahvali gg. referentom za njihov trud, udeležencem pa za obilno, popolno in točno udeležitev, kakor i gospodoma: Benedeku in Podkrajšku za čast, katero sta nam sè svojim pohodom skazala. Dalje pozove vse udeležence, da vknupno zaorijo Njihovemu Veličanstvu presvetlemu cesarju trikratni »slava«, kar se navdušeno izvrši, čemur sledi še veličastna cesarska himna v krepkem koru.

Na to izplača naš premnogozaslužni in za šolo resnično zavzeti g. c. k. okr. glavar Anton Globočnik, kateri bil je ves čas pri konferenci navzoč, učiteljem konferentom potnino. Bog živi, blagoslovi in ohrani tega preblagega gospoda še brezbrojna leta krepkega, trdnega in zdravega!

Vkupni obed bil je pri g. Vičič-u mej petjem, prijaznim in zaupnim pomenkovanjem, ter mej primernimi napitnicami. Čas je le prehitro minol, in tako smo se počasi radostnim srcem vsak na svoj kraj razšli. Bog!

M. Rant.

*) »Tovarišu« bode to rad storil. Prosimo!

S Krasa. Vsakega, kdor se zanimiva za razvitek domačega šolstva, veseli napredek pri šolstvu. Tudi mi Kraški učitelji z veseljem prebiramo ljubega »Tovariša«, ker vsaki pot donša nam marsikako dobro zrnice, katero z vso marljivostjo pobiramo ter polagamo ta kapital v obresti. Iz raznih spisov, kateri »Tov.« lepšajo, nahajamo razne dopisatelje iz Kranjske, Štajerske, iz tužne Istre; — kaj pa iz Goriškega? Tam je vse tiho; in kaj naši Kraški tovariši? — Moj Bog zná, kje so naši nekdanji pridni dopisovalci šolskim časopisom? Obljubil Ti je bil javno, dragi »Tov.« neki gospod poročati šolske vésti s Krasa, kar je tudi v istini pričel v št. 11; a zaman išče poznejših naznanil in poročil iz sej c. k. okrajnega šolskega sveta; — kam so neki zašle — jih vsaj ni odnesel kak nasprotni duh! — Prihodnjič dragi »Tovariš« nekoliko o naših spreobrnjenjih, ker pozvedel sem pozneje, da niso bili sami krivi — a upognili so vender težke glave, pa tudi o učit. zborovanjih, katero bode na Brežini v dan 12. t. m.*) Z Bogom! *Radovedni opazovalec.*

Iz Železnikov. V 16. listu letošnjega »Tovariša« omenil sem tukajšnjega rojaka in bivšega učenca, č. g. P. Edvarda Benedičič-a, ki biva že 4. leto v Rimu. Od njega dobim večkrat kako interesantno pismo. Nedavno omenil mi je mej drugim tudi o počitnicah, kako jih imajo po Laškem. Ako bi morda mikalo naše gg. učitelje o tem kaj vedeti, naj jim kaj malega naznanim. Pred vsem naj povem, da imajo po Italijanskem vse šole brez izjeme, naj bodo pravoslovne, bogoslovne, gimnazije, do zadnje ljudske šole povsod enaki začetek, enaki konec in za oddih enako odmerjeni čas. Glavne počitnice trajajo tri mesece; pričnejo se 15. julija, in skončavajo se 15. oktobra, s katerim dnevom se povsod prične novo šolsko leto. Mej tednom sta počitna dneva: nedelja in četrtek. O Božiču je prostega tri dni; o Pustú ravno toliko; o Veliki noči pet dni. Dalje ni šole: rojstni dan kralja; rojstni dan kraljice, in 2. dan junija, ki je dan političnega pomena (zovejo ga »Costatuto«). O zapovedanih praznikih, n. pr. Novo leto, ssv. Trije kralji, Svečnica, Marijno oznanenje itd. je šolski pouk, razun ako spadajo taki prazniki na četrtek ali nedeljo. Take okoliščine pač niso dobro znamenje za pravo mladinsko vzgojo. *Jos. Levičnik.*

Iz Kaménika. Učitelji Kaméniškega okraja so zborovali v dan 9. avgusta t. l. v Mengeš-u. Ob 8¹/₄ uri začne se zborovanje. Gospod c. kr. okr. šol. nadzornik pozdravi navzoče, ter se žalostno spominja smrti prerano umrlega c. kr. okraj. glavarja Štefana Klančiča, ter ga priporoča vsem navzočim, da naj ga v spominu ohranijo. V znamenje posebnega spoštovanja do ranjkega vstanejo na predlog g. predsednika vsi navzoči.

Za predsednikovega namestnika imenuje g. predsednik g. F. Golmajerja, nadučitelja v Moravčah. Za pevovodji se volita gg. Pfeifer in Trost. Navzoči so bili vsi razun gg. Cerarja, Janežiča, ki sta bila bolna. Potem naznani g. c. kr. okraj. šolski nadzornik ukaze in postave, ki so došle tekoče leto. Dalje naznani opazke o šolskem nadzorovanji v tekočem šolskem letu. Pravi, da je večina šol v razcvetu, le sim ter tje se nahajajo še malenkosti, ki pa upa, da se bodo s časoma popravile. Kar učila tiče, manjka jih največ za prirodopisje, posebno anatómičnih tabel in naturalij. Hoja v šolo se zboljšuje le polagoma, šolski vrtil se napravljajo le tū in tam. V šolskih vrtilih se morajo nahajati tudi zdravilne rastline in zelenjad vsake vrste. Bukve za revne učence, naj se nadzorujejo. Kar se tiče učitelja bodi si v šoli ali zunaj šole, naj bode vzglednega obnašanja. Pri jezikovem nauku naj otroci sami govoré, ne da bi učitelj zmiraj jim pomagal. Tudi naj se cel stavek večkrat ponavlja. Pravi, da so tudi vprašanja velikokrat kriva, da učenci niso pazni. Uradni spisi so skoraj vsi v redu, le zastran inventarja opazi nekatere točke. Tudi zapisnik o izposojenih knjigah za šolsko mladino se je sim ter tje pogrešal. Dalje še pové, kaj ima obsegati eksebitni zapisnik. Vsako leto naj se tudi zapiše v šolsko kroniko, koliko otrok je šolo prav pridno, koliko pridno i. t. d. obiskovalo. Omenja pohvalno šole v Št. Martinu, ki je bilo zapisano vsaki dan število navzočih. Arhiv povsod v redu. Učenci sim ter tje niso bili preskrbljeni s potrebnimi knjigami in pisalnim orodjem. Pri branji pravi, naj se gleda, da bodo otroci gladko brali, ter tudi razumeli, kar so brali. Slovnica se je gojila boljše, kot prejšnja leta. Ko g. nadzornik ravno poroča, prinese nekdo telegram. Zdanji predsednik c. kr. okrajnega šolskega sveta gosp. pl. Rühling obžaluje, da se ne more udeležiti zborovanja zarad nujnih opravil. Vsi navzoči pozdravijo telegram prav živo.

Dalje poroča o pravopisji, ter pravi, da naj se pri narekovanji vselej cel stavek na enkrat izgovori, ne pa le posamezne besede. Pri spisji naj se po učnem načrtu postopa. Prvo leto naj se jemljejo take reči, ter vsako leto težje, kakor to zdrava pamet zahteva. Potem priporoča nekatere knjige, kakor: Schuberta, Hermana. Pravi, da so bile spisovalnice posebno v redu v Moravčah. Zvezki naj se pridno popravljajo; dela, ki niso čedno in prav spisana, naj se dajo še enkrat prepisati. Prav dobro je, če se delajo tudi vzgledne spise naloge, namreč, da učitelj

*) Prosimo! *Uredn.*

dela za-se, in učenci, potem vpraša več otrok po vrsti, kako so naredili svoje naloge, in nazadnje naj pa še sam pové, kako je pa on izdelal to nalogo. Pazi naj pa učitelj dobro, da ne bodo učenci drug od drugega prepisovali.

Pri računstvu naj ima pred očmi formelni namen, ter naj se tudi ne pozabi na praktično uporabo. Tudi vrednost števil po stopnjah naj se bolje vadi.

Pri realističnem poduku pravi g. nadzornik da nima veliko opomniti.

Pri pisanji naj se pazi, da otroci prav peró držé, ter tudi, kakó morajo sedeti. Pravi, da niso primerni pregovori otrokom na spodnji stopinji, ker jih ne razumejo. Kar učitelj na tablo piše, naj bode vzgledno, ne pa hitro pisati; kajti potem se navadijo otroci le površno pisati.

Risanje ni bilo povsod dovoljno, ker se še na viših stopnjah štigme ne opuščajo. Zvezki se ne smejo sukati, tudi naj se jemljejo podobe iz domačih izdelkov. V Komendi, kjer lonce delajo, se je to zgodilo. Pri deklicah naj se ozira na ženska ročna dela. Pri petji naj se vaje v posluhu bolje vadijo, usta naj se prav odpirajo, telo po konci drží, roke pa zadej na hrbtu na vskriž.

O telovadbi se ne more dosti govoriti, ker nimamo prostorov. Vadijo naj se proste vaje, združene z rednimi vajami.

Pri ročnih delih, pravi, da nimajo vse učenke enega oddelka enaka dela, kar se bi moralo zgoditi.

Disciplina po večem prav dobra; sim ter tje otroci med ukom preveč vùn letajo. Pisala in svinčnike naj otroci doma režejo, ne pa v šoli. Pravi tudi, da so otroci v Berdskem okraji uljudnejši, kakor v Kameniškem. Učitelji in učiteljice naj se obnašajo, da bodo v vzgled drugim, da ne bode pritožeb. Velikokrat morajo zarad enega vsi potem po nedolžnem trpeti. Učni črteži naj se pošljejo do 15. septembra.

(Dalje pride.)

Iz Ljubljane. Iz seje c. k. dež. šolskega sveta za Kranjsko v dan 31. avg. t. l. — Po poročilu okrajnih svetov v Kaméniku, v Logatci in v Postojini postavijo se nekateri učitelji za trdno. — Dvorazrednici v Vremu se dovoli poludnevni pouk v 1. razredu. — Prošnja pomožnega učitelja in prošnje nekaterih drugih duhovnih učiteljev, da bi se jim odpustila učit. preizkušnja, se odpravi na višje mesto. — Določi se v poročilu deželnega odbora o prošnji nekega ljudskega učitelja, da bi se mu pripoznala prva starostna doklada. — Določi se o razširjanji ljudske šole na Vačah in o povikšanji učit. plač v Litijskem okraji. — Rešijo se prošnje o kaznih za šolske zamude in prošnje za nagrade in denarne pomoči.

— Iz seje c. k. dež. šolskega sveta v dan 21. sept. t. l. Določi se o poročilu okrajnega šolskega sveta, da bi se neki ljudski učitelj postavil v pokoj. — Občini, ki bi rada ustavila stanarino nadučitelju, se to ne dovoljuje. — O rabi pevske knjižice »Pesmarica« po številkah« poroča se na višje mesto. — Deset učiteljskih služeb se za trdno postavi. — Reši se prošnja nekega učenca, da bi se ne vzprejel v četrti razred ljudske šole. Reši se več prošenj za nagrade.

— Iz odborove seje »Slovenskega učiteljskega društva« v dan 5. t. m. Predlog g. Brezovnika, kako bi se na korist društva in našega lista »Uč. Tovariša« vspešneje delovalo, ukrene se po nasvetu, da se bodo namreč tù pa sim poslala primerna vabila i. t. d. Podpredsednik g. Jak. Predika nasvetuje tako-le: Dragi tovariši! opazoval sem že več let kot društvenik naše društvo, in videl sem, da nam še manjka trdne podstave, posameznim udom pa prave zavednosti v svojej moči in veselja do duševnega delovanja v prid našega društva. Da se to zboljša, treba je, da udje, ki so bili do zdaj še nekako nedelavni, postanejo delavni, dejavni in sicer na ta-le način: v Ljubljani in v okolici ima naše društvo okolu 30 udov učiteljev. Ti naj se znidejo vsak mesec enkrat v Ljubljani (na kak prost dan), in vselej naj eden društvenikov govori (predava) o kakej šolskej ali vzgojilnej stvari. V ta namen naj se Ljubljanski udje in udje iz okolice znidejo in pogovoré, kako bi se taka pedagogijsko-znanstvena predavanja najboljše izvrševala. Udje naj bi se namreč razdelili v 5 oddelkov (sekcij) po 6—7 udov, in prvi oddelek naj bi, recimo, skrbel za razprave o jezиковem, drugi o računskem uku, tretji o nauku v risanju, četrti o uku v realijah (v prirodopisu, v naravoznanstvu, zemljepisu in zgodovini, v petji i. t. d.), peti v vzgojevalnih načelih (o ustrahovanji i. t. d.). Vsak oddelek voli si svojega prvomestnika. Ti imajo nalogo, da določujejo predmete (themata) za prihodnja poročila, kakor tudi poročevalce (referente). Tako bi ne bil nihče preobložen, kajti prišel bi komaj enkrat na leto na vrsto, in vsi bi imeli zadosti tečne hrane. Po tem načrtu zbirali bi se učitelji tudi v drugih krajih (recimo na Gorenjskem, Dolenjskem, Notranjskem i. t. d.). Taka predavanja bi se potem v »Uč. Tovarišu« priobčevala, in vsak vé, da bi bil to velik napredek društvenega izobraževanja in splošne sodruge«. — Odbor je ta nasvèt pohvalno vzprejel, in bode v to svrhu v prijazen pogovor povabil vse bližnje g. g. ude v dan 19. t. m. k odborovej seji. Naprej!

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na enorazrednici na Koroški Beli s 450 gold. in s stanovanjem in z zač. doklado 50 gold. do 20. t. m. v Radovljici. — Na čveterorazrednici (ne trirazrednici, kakor zadnjič po pomoti) v Šent-Vidu pri Zatičini IV. učit. mesto s 400 gold. do 12. t. m. v Litiji. — Na enorazrednici v Polhovem Gradcu s 450 in s stanovanjem do 15. t. m. v Ljubljani. — Na enorazrednici v Lescah s 400 gold. in s stanovanjem do 20. t. m. v Radovljici. — Na enorazrednici v Veliki Dolini s 500 gold. in s stanovanjem do 20. t. m. v Krškem. — Na čveterorazrednici v Postojini II. učit. mesto s 500 gold. do konca t. m. v Postojini.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. V Nevlje pride namesto g. A. Rozmana (ki je šel drugam v službo) g. Jan. Tomažič. Gosp. J. Krulec je pomožni učitelj v II. mestni ljudski šoli v Ljubljani. Gosp. Avg. Arselin pride začasno v Duplje, tako tudi g. K. Benedek na Brezovico, g. A. Kadunec v Šent-Kocjan pri Turjaku, g. F. Kugler v Langenthon, g. E. Müllner k Dev. M. v Polji. Gosp. G. Spetzler v Gorje, g. Maks. Tomić v Maverle, g. Jos. Windisch v Schöflein, g. Jan. Ziegler v Police.

M. Greiner-jeva zaloga

pisank, predpisov, jeklenih peres, papirja, pisalnega
in risalnega orodja,

na Dunaji (Wien), Stefansplatz Nr. 4

(hinter der Kirche).

Spisek:

mojih v ljudske šole vpeljanih, od slav. ministerstva za bogočastje in uk z 21. avg. 1875. l., štev. 8240, in s 17. okt. 1875. l., štev. 13537, dopuščenih novo poboljšanih pisank s predpisno vrsto — za šolo in dom — in sicer:

Nemške navadne pisanke v 12. številkah.

Nemške latinske pisanke, češke, ogerske, poljske, slovaške, slovenske, hrvatske in srbske pisanke, vsakega jezika v 10. številkah, pisanka po 2 kr.

Stigmografične risanke z metersko mero v 3. številkah z risalnimi kartelji.

Predpisi štev. 1. pisne prvotne črte (12 listov); štev. 2. navadni predpisi; štev. 1. latinske prvotne črte; štev. 2. latinski predpisi. Dalje češke in ogerske za ljudske in srednje šole.

Pisanke z načrtanim tiskom v nadpisovanje, za gotično, frakturno in ronde-pisavo.

Ronde-pisanke štev. 1., 2. in 3. (zvezki s številkami, črni tisk); predložki za ronde-pisavo, gotično in frakturno pisavo, kakor tudi ronde-pisanke brez predpisne vrste. Podkladki za liste v pisarnicah.

Temu, kdor več vkup kupi, se daje po znižani ceni.

M. Greiner-jeva jeklena peresa: 1. šolska peresa; 2. šolska peresa (fine vrste); 3. knjižna peresa; 4. ženska peresa; 5. pisarniška peresa.

Priporočam tudi (v zalogi) načrtane pisanke za pisanje, narekovanje in številjenje, svinčnike, držala, ploščice, kamenčke, predložke za risanje, pušice za peresa, perésnice, vkladke za risanje in sploh vse razno orodje za pisanje in risanje.

Prodaja se le za gotovo plačo ali povzetje. Pri povzetji pri takih firmah, ki so nam še neznanе, prosimo, da bi se nam kaj na račun vplačalo. — Če se želi cenik, dobi se ga brezplačno.

Glavne zaloge ima: Za Češko gospod A. Haase v Pragi. — Za Ogersko gospod C. L. Potner v Pešti. — Za Moravsko gospoda R. in G. Karafiat v Brnu. — Za Štajersko gospod Ant. Burger v Gradcu. — Za Tirolsko gospod Ivan Gross v Inomostu. — Za Gornje Avstrijsko gospod Kirchmayr v Linci. — Za Galicijo gospod F. Zagórski v Lvovu. — Za Hrvatsko in Slavonijo gospoda Kugli in Deutsch, prej: Leop. Hartman v Zagrebu.